

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ
ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ
Γ 16/2021

(άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011)

Η ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Στην Αθήνα σήμερα την 9η Νοεμβρίου του έτους δύο χιλιάδες είκοσι ένα (2021) ημέρα Τρίτη και ώρα 09:30 π.μ., επί της οδού Κεφαλληνίας 45 & Κομνά Τράκα, όπου και η έδρα της, συνήλθε η **ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ** σε συνεδρίαση, μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα μέλη της Αρχής.

- 1. Προεδρεύων:** Αδάμ Καραγλάνης, Αντιπρόεδρος (μέσω τηλεδιάσκεψης)
- 2. Μέλη:** Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Μαρία Στυλιανίδη
Ερωφίλη Χριστοβασίλη (μέσω τηλεδιάσκεψης)
Κωνσταντίνος Βαρδακαστάνης
Βασιλική Σκαρτσούνη

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, Π.Ε. Διοικητικού-Οικονομικού

Εισηγήτριες: Ελένη Σταθοπούλου, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό

Κωνσταντία Πατελοδήμου, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό Πληροφορικής

Κατά τη διάρκεια της Συνεδρίασης παρέστησαν, οι εισηγήτριες, Ελένη Σταθοπούλου και Κωνσταντία Πατελοδήμου, η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Μελετών και Γνωμοδοτήσεων, Μίνα Καλογρίδου (μέσω τηλεδιάσκεψης), καθώς και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Εθνικής Βάσης Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων και Ηλεκτρονικής Υποστήριξης, Λαμπρινή Σπανού (μέσω τηλεδιάσκεψης), οι οποίες αποδεσμεύτηκαν πριν την έναρξη της διαδικασίας της ψηφοφορίας των μελών του Συμβουλίου της Αρχής και τη λήψη της απόφασης.

Θέμα: Διατύπωση γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ' υποπερ. (γγ) του ν.4013/2011 επί σχεδίου Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με θέμα «*Τροποποίηση της αριθ. 63446/31.5.2021 κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων (Β' 2238)*»

I. Η υπό εξέταση ρύθμιση

Με το από 14.10.2021 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (αρ. πρωτ. εισερχομένου ΕΑΑΔΗΣΥ 6179/14.10.2021) της Δ/σης Κατάρτισης & Συντονισμού Εφαρμογής Δημοσιονομικών Κανόνων, της Γενικής Δ/σης Θησαυροφυλακίου & Δημοσιονομικών Κανόνων, της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, υπεβλήθη στην Αρχή σχέδιο Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Επικρατείας με τίτλο «*Τροποποίηση της αριθ. 63446/31.5.2021 κοινής υπουργικής απόφασης "Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων"* για την παροχή σύμφωνης γνώμης, κατ' άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ, υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011.

Με το ως άνω σχέδιο τροποποιείται η υπ' αριθμ. 63446/31.5.2021 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με τίτλο «*Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων*» (Β' 2338), σχετικά με τον καθορισμό του Εθνικού Μορφότυπου του Ηλεκτρονικού Τιμολογίου, του περιεχομένου και της μορφής του Ηλεκτρονικού Τιμολογίου, στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 1 του άρθρου 154 του ν. 4601/2019 (Α' 44/09.03.2019) «*Εταιρικοί μετασχηματισμοί και εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων και λοιπές διατάξεις*», η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 1 του άρθρου 154 του ως άνω νόμου.

II. Το υποβληθέν στην Αρχή σχέδιο Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Επικρατείας, έχει ως κάτωθι:

«ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις:

α) του ν. 4601/2019 «*Εταιρικοί μετασχηματισμοί και εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων και λοιπές διατάξεις*» (Α' 44) και ιδίως της παρ. 1 του άρθρου 154 του νόμου,

β) του ν. 4412/2016 «*Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ & 2014/25/ΕΕ)*» (Α' 147),

γ) του άρθρου 116 του ν. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του **ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων**, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» (Α' 36),

δ) του ν. 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις» (Α.251) και ειδικότερα των άρθρων 9, 10, 11, 14 και 15 για την εναρμόνιση με την Οδηγία 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου,

ε) του άρθρου 15Α του ν. 4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις» (Α' 170),

στ) του ν. 4623/2019 «Ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών, διατάξεις για την ψηφιακή διακυβέρνηση, συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις και άλλα επείγοντα ζητήματα» (Α' 134),

ζ) του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ,

η) του ν. 4624/2019 «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680» (Α' 137),

θ) του π.δ. 62/2020 «Διορισμός Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 155),

ι) του π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119),

ια) του π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121),

ιβ) του π.δ. 147/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης» (Α' 185),

ιγ) του π.δ. 142/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Οικονομικών» (Α' 181),

ιδ) του π.δ. 40/2020 «Οργανισμός Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης» (Α' 85),

ιε) του άρθρου 90 του Κώδικα, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο 1 του π.δ. 63/2005 «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα» (Α' 98) σε συνδυασμό με την παρ.22 του άρθρου 119 του ν.4622/2019 (Α'133).

2) Τις αποφάσεις:

α) Την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/1870 της Επιτροπής, της 16ης Οκτωβρίου 2017, σχετικά με τη δημοσίευση των στοιχείων αναφοράς του ευρωπαϊκού προτύπου έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων και του καταλόγου των συντακτικών δομών αυτού σύμφωνα με την οδηγία 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ).

β) Την υπό στοιχεία Α.1035/2020 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «Υποχρεώσεις Παρόχων Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων και διαδικασίες ελέγχου παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής έκδοσης στοιχείων» (Β' 551).

γ) Την υπό στοιχεία Α.1138/2020 κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. «Καθορισμός της έκτασης εφαρμογής, του χρόνου και της διαδικασίας ηλεκτρονι-

κής διαβίβασης δεδομένων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, καθώς και κάθε άλλου αναγκαίου θέματος για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15Α του ν.4174/2013 (Κ.Φ.Δ.)» (Β'2470).

δ) Την υπό στοιχεία Υ6/2019 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υπουργό Επικρατείας» (Β' 2902).

ε) Την υπό στοιχεία Υ2/2019 απόφαση του Πρωθυπουργού «Σύσταση θέσεων Αναπληρωτή Υπουργού και Υφυπουργών» (Β'2901).

στ) Την υπό στοιχεία Υ70/30-10-2020 απόφαση του Πρωθυπουργού «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών Θεόδωρο Σκυλακάκη» (Β' 4805).

ζ) Την υπ' αρ. 339/18-07-2019 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Οικονομικών Απόστολο Βεσυρόπουλο» (Β' 3051).

3. Την υπό στοιχεία ΔΕΛ Α 1016863 ΕΞ 2021/1-3-2021 γνώμη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.).

4. Το γεγονός ότι δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού σύμφωνα με την υπό στοιχεία 30091/ΕΞ2020/11-3-2020 έκθεση της ΓΔΟΥ του Υπουργείου Οικονομικών.

5. Την υπό στοιχεία Γ3/1-2-2021 σύμφωνη γνώμη της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.).

6. Την ανάγκη καθορισμού Εθνικού Μορφότυπου Ηλεκτρονικού Τιμολογίου στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων.

Αποφασίζουμε

Τροποποιούμε την αριθ. 63446/31.5.2021 κοινή υπουργική απόφαση (κυα) "Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων (Β.2238)" ως εξής:

1. Στην παρ. 6 του άρθρου 3 της ανωτέρω κυα το πεδίο ΒΤ-46 αντικαθίσταται ως εξής:

ΒΤ-46*	Κωδικός αγοραστή	Ένα αναγνωριστικό του Αγοραστή.	Κωδικός Αναθέτουσας Αρχής/ Αναθέτονος Φορέα/Αγοραστή για την ηλεκτρονική τιμολόγηση όπως αυτός προσδιορίζεται στον επίσημο ιστότοπο της ΓΓΠΣΔΔ (παρ. 5 του άρθρου 2 του παρόντος)	Identifier
---------------	------------------	---------------------------------	---	------------

2. Η παρ. 12 του άρθρου 3 της ανωτέρω κυα αντικαθίσταται ως εξής:

12. Ο Μοναδικός Αριθμός Καταχώρισης (Μ.ΑΡ.Κ.) ο οποίος αποδίδεται κατά τη διαβίβαση της σύνοψης του ηλεκτρονικού τιμολογίου στη ψηφιακή πλατφόρμα της Α.Α.Δ.Ε. «myData», και η Συμβολοσειρά Αυθεντικοποίησης του τιμολογίου σύμφωνα με την υπό στοιχεία Α.1138/12-6-2020 κοινή απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. (Β'2470), συμπληρώνεται υποχρεωτικά, εφόσον υφίσταται κατά τα ανωτέρω σχετική υποχρέωση διαβίβασης, στην ομάδα πεδίων **BG 24 που χρησιμοποιείται για πρόσθετα υποστηρικτικά έγγραφα** και συγκεκριμένα :

Πεδίο	Όνομα Πεδίου	Περιγραφή Πεδίου	Χρήση σε Δημόσιες Συμβάσεις	Τύπος Πεδίου
BT-122 *	Στοιχείο αναφοράς υποστηρικτικού κειμένου	Ένα αναγνωριστικό του υποστηρικτικού κειμένου.	Η τιμή του μοναδικού αριθμού καταχώρισης (M.AP.K) που αποδίδεται από την πλατφόρμα "myData" της Α.Α.Δ.Ε.	Document reference
BT-123*	Περιγραφή υποστηρικτικού κειμένου	Η περιγραφή του υποστηρικτικού κειμένου	Η περιγραφή ##MARK## προσδιορίζει το πεδίο BT-122 ως M.AP.K.	Text
BT-122 *	Στοιχείο αναφοράς υποστηρικτικού κειμένου	Ένα αναγνωριστικό του υποστηρικτικού κειμένου.	Η τιμή της Συμβολοσειράς Αυθεντικοποίησης του ηλεκτρονικού τιμολογίου	Document reference
BT-123*	Περιγραφή υποστηρικτικού κειμένου	Η περιγραφή του υποστηρικτικού κειμένου	Η περιγραφή ##AUTHCODE## προσδιορίζει το πεδίο BT-122 ως Συμβολοσειρά Αυθεντικοποίησης	Text

3. Η παρ. 13 του άρθρου 3 της ανωτέρω κua αντικαθίσταται ως εξής:

«13. Επιπλέον στοιχεία, τα οποία βάσει ισχυουσών φορολογικών διατάξεων περιλαμβάνονται στα φορολογικά στοιχεία που εκδίδονται μέσω υπηρεσιών Παρόχων Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων, όπως το αναγνωριστικό παραστατικού, η συμβολοσειρά αυθεντικοποίησης αυτού, η ηλεκτρονική διεύθυνση για την άμεση επισκόπηση του ηλεκτρονικού τιμολογίου, η επωνυμία και ο ιστότοπος του παρόχου, δύναται να συμπληρώνονται διακριτά στα πεδία της ομάδας BG24, ακολουθώντας τις σχετικές κατευθύνσεις της Α.Α.Δ.Ε. όπως αυτές δημοσιεύονται στον επίσημο ιστότοπο αυτής (<https://www.aade.gr/mydata>) και τις οδηγίες της ΓΓΠΣΔΔ, αναφορικά με την προσαρμογή τους, στους εθνικούς κανόνες που έχουν υιοθετηθεί από τον οργανισμό OpenPEPPOL και δημοσιεύονται στον ιστότοπο για τα ηλεκτρονικά τιμολόγια (<https://www.gsis.gr/e-invoices>).»

4. Η παρ. 14 του άρθρου 3 της ανωτέρω κua αντικαθίσταται ως εξής:

«14. Πληροφορίες σχετικές με παρακρατήσεις φόρων και κρατήσεις υπέρ τρίτων δύναται να συμπληρώνονται στην ομάδα πεδίων BG24 και συγκεκριμένα στα πεδία BT122 και BT123 τα οποία αναφέρονται στο σύνολο του Ηλεκτρονικού Τιμολογίου».

5. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 16 του άρθρου 3 της ανωτέρω κua αντικαθίσταται ως εξής:

«Οι φόροι και τα τέλη χαρτοσήμου (εκτός ΦΠΑ) που υπάρχουν στο Ηλεκτρονικό Τιμολόγιο και υπολογίζονται σε επίπεδο γραμμής συμπληρώνονται στην ομάδα πεδίων **BG-28 (INVOICE LINE CHARGES)**».

6. Το άρθρο 4 της ανωτέρω κua καταργείται.

Κατά τα λοιπά, ισχύει η αριθ. 63446/31.5.2021 κοινή υπουργική απόφαση (B.2338).

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΥΛΑΚΑΚΗΣ

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΒΕΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩ
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΑΔΩΝΙΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗΣ

(Ακολουθεί Πίνακας Αποδεκτών)»

III. Αρμοδιότητα Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011, «2. Η Αρχή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες : [...] γ) Γνωμοδοτεί για τη νομιμότητα κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις και συμμετέχει στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Αρχής. Ειδικότερα: [...] γγ) Οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου, εξαιρουμένων των προκηρύξεων, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθετουσών αρχών, όπως ιδίως οι κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 3 του ν. 2286/1995, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κατά το μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής. Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα της παρούσας περίπτωσης ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την περιέλευση των ανωτέρω σχεδίων διατάξεων στην Αρχή, με μέριμνα του οικείου οργάνου. Μετά την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας οι σχετικές πράξεις μπορούν να εκδοθούν και χωρίς τη γνώμη της Αρχής.»

Δεδομένου ότι το υποβληθέν σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης, ως παρατίθεται ανωτέρω, υπό II, αποτελεί κανονιστική πράξη, εκδιδόμενη κατ'εξουσιοδότηση νόμου και περιλαμβάνει ρυθμίσεις που άπτονται των δημοσίων συμβάσεων, εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Αρχής για παροχή σύμφωνης γνώμης κατ' άρθρο 2 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γγ' του ν. 4013/2011.

IV. Σχετικές διατάξεις

1. Το σύνολο των διατάξεων του ν. **4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)»** και, ειδικότερα :

- **Το άρθρο 5** – «Κατώτατα όρια (άρθρο 4 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2170», σύμφωνα με το οποίο :

«Ως κατώτατα όρια, σε συνάρτηση προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, εκτός ΦΠΑ, ορίζονται τα ακόλουθα:

α) 5.350.000 ευρώ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων,

β) 139.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Αν οι δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ανατίθενται από τις αναθέτουσες αρχές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, το εν λόγω κατώτατο όριο ισχύει μόνο για τις συμβάσεις που αφορούν τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙΙ του Προσαρτήματος Α' προϊόντα,

γ) 214.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Το κατώτατο όριο αυτό εφαρμόζεται επίσης στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, όταν οι συμβάσεις αυτές αφορούν προϊόντα που δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα ΙΙΙ του Προσαρτήματος Α',

δ) 750.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΧΙV του Προσαρτήματος Α'.

Τα κατώτατα όρια που καθορίζονται στις ως άνω περιπτώσεις α', β' και γ' ισχύουν, εφόσον δεν έχουν αναθεωρηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.»

Τα ως άνω κατώτατα όρια εφαρμόζονται για τη διετία 1.1.2020 – 31.12.2021 δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1828 της Επιτροπής της 30ης Οκτωβρίου 2019 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L279/25 της 31.10.2019)

- Το άρθρο 15 «Άμυνα και ασφάλεια (άρθρο 15 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», σύμφωνα με το οποίο :

«1. Το παρόν Βιβλίο (άρθρα 3 έως 221) εφαρμόζεται στην ανάθεση δημόσιων συμβάσεων και σε διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, εξαιρουμένων των κατωτέρω συμβάσεων:

α) συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του μέρους δεύτερου του ν. 3978/2011 (Α' 137),

β) συμβάσεων στις οποίες δεν εφαρμόζεται το μέρος δεύτερο του ν. 3978/2011 (Α' 137), σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 24 του εν λόγω νόμου.

2. Το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις και τους διαγωνισμούς μελετών που δεν εξαιρούνται για άλλο λόγο δυνάμει της παρ. 1, στο μέτρο που η προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας της χώρας δεν μπορεί να διασφαλιστεί με λιγότερο δραστικά μέτρα, όπως με την επιβολή απαιτήσεων για την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών που η αναθέτουσα αρχή καθιστά διαθέσιμες σε μία διαδικασία ανάθεσης σύμβασης, κατά τα προβλεπόμενα στο παρόν Βιβλίο.

Επίσης, και, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 346 της ΣΛΕΕ, το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται στις δημόσιες συμβάσεις και στους διαγωνισμούς μελετών που δεν εξαιρούνται για άλλο λόγο δυνάμει της παρ. 1, στο μέτρο που η εφαρμογή του παρόντος Βιβλίου θα υποχρέωνε τη χώρα να παράσχει πληροφορίες, τη δημοσιοποίηση των οποίων θεωρεί αντίθετη με τα ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας της.

Το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται, σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 του άρθρου 346 της Σ.Λ.Ε.Ε., στις δημόσιες συμβάσεις και στους διαγωνισμούς μελετών που άπτονται του τομέα της Κυβερνοασφάλειας, στο μέτρο που η εφαρμογή του παρόντος Βιβλίου θα υποχρέωνε τη χώρα να παράσχει πληροφορίες, τη δημοσιοποίηση των οποίων θεωρεί αντίθετη με την προστασία των ουσιωδών συμφερόντων κυβερνοασφάλειάς της.

3. Όταν η διαδικασία σύναψης και η εκτέλεση της δημόσιας σύμβασης ή του διαγωνισμού μελέτης κηρύσσεται απόρρητη ή πρέπει να συνοδεύεται από ειδικά μέτρα ασφαλείας, σύμφωνα με τις διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας, ιδίως δε τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 3978/2011 (Α' 137) και της απόφασης με αριθμ. 838/39/461322/14.8.2008 του Υπουργού Εσωτερικών (Β' 1632) το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται, υπό την προϋπόθεση ότι η Ελλάδα κρίνει ότι τα εν λόγω ουσιώδη συμφέροντα δεν μπορούν να διασφαλιστούν με λιγότερο δραστικά μέτρα, όπως αυτά που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2.»

- **Το άρθρο 235** – «Κατώτατα όρια (άρθρο 15 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)», σύμφωνα με το οποίο :
«Ως κατώτατα όρια, σε συνάρτηση προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, εκτός ΦΠΑ, ορίζονται τα ακόλουθα:

α) 428.000 ευρώ για τις συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και για τους διαγωνισμούς μελετών,

β) 5.350.000 ευρώ για τις συμβάσεις έργων,

γ) 1.000.000 ευρώ για συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που περιέχονται στον κατάλογο του Παραρτήματος XVII του Προσαρτήματος Β'.

Τα κατώτατα όρια που καθορίζονται στις ως άνω περιπτώσεις α' και β' ισχύουν, εφόσον δεν έχουν αναθεωρηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 17 της Οδηγίας 2014/ 25/ΕΕ.»

Τα ως άνω κατώτατα όρια εφαρμόζονται για τη διετία 1.1.2020 – 31.12.2021 δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1829 της Επιτροπής της 30ης Οκτωβρίου 2019 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L279/27 της 31.10.2019)

- **Το άρθρο 243** «Άμυνα και ασφάλεια (άρθρο 24 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ)»

«1. Οι διατάξεις του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 222 έως 338) εφαρμόζονται στην ανάθεση συμβάσεων και σε διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, εξαιρουμένων των κάτωθι συμβάσεων:

α) συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του μέρους δεύτερου του ν. 3978/2011·

β) συμβάσεων στις οποίες δεν εφαρμόζεται το μέρος δεύτερο του ν. 3978/2011, σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 24 του εν λόγω νόμου.

2. Το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις και τους διαγωνισμούς μελετών που δεν εξαιρούνται για άλλο λόγο δυνάμει της παραγράφου 1, στο μέτρο που η προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας της χώρας δεν μπορεί να διασφαλιστεί με λιγότερο δραστικά μέτρα, όπως, με την επιβολή απαιτήσεων για την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών που ο αναθέτων φορέας καθιστά διαθέσιμες σε μία διαδικασία ανάθεσης σύμβασης, κατά τα προβλεπόμενα στο παρόν Βιβλίο.

Επιπλέον και, σύμφωνα με την περίπτ. (α) της παραγράφου 1 του άρθρου 346 της ΣΛΕΕ, το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις και στους διαγωνισμούς μελετών που δεν εξαιρούνται για άλλο λόγο δυνάμει της παραγράφου 1, στο μέτρο που η εφαρμογή του παρόντος Βιβλίου θα υποχρέωνε τη χώρα να παράσχει πληροφορίες τη δημοσιοποίηση των οποίων θεωρεί αντίθετη με τα ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας του.

3. Όταν η διαδικασία σύναψης και η εκτέλεση της σύμβασης ή του διαγωνισμού μελετών κηρύσσεται απόρρητη ή πρέπει να συνοδεύεται από ειδικά μέτρα ασφαλείας, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις εθνικής νομοθεσίας, ιδίως δε τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 3978/2011 (Α' 137) και της απόφασης με αρ. 838/39/461322/14.08.2008 του Υπουργού Εσωτερικών (Β' 1632), το παρόν Βιβλίο δεν εφαρμόζεται, υπό την προϋπόθεση ότι ο

αναθέτων φορέας κρίνει ότι τα εν λόγω ουσιώδη συμφέροντα δεν μπορούν να διασφαλιστούν με λιγότερο παρεμβατικά μέτρα, όπως εκείνα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2.»

2. Οι διατάξεις του ν. 4413/2016 «Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94/1/28.3.2014) και άλλες διατάξεις», και ειδικότερα :

- **Το άρθρο 1** «Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής (άρθρα 1 και 8 παρ. 1 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)», σύμφωνα με το οποίο :

«2. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται κατά την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης έργων και υπηρεσιών από: α) αναθέτουσες αρχές ή β) αναθέτοντες φορείς υπό τον όρο ότι τα έργα ή οι υπηρεσίες προορίζονται για την άσκηση μίας από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα II ως εξής: α) Στις συμβάσεις παραχώρησης που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου και των οποίων η εκτιμώμενη αξία ισούται με ή υπερβαίνει τα πέντε εκατομμύρια διακόσιες είκοσι πέντε χιλιάδες (5.350.000) ευρώ εφαρμόζεται το σύνολο των διατάξεων του παρόντος νόμου, εκτός εάν ορίζεται άλλως στις επιμέρους διατάξεις αυτού. Το χρηματικό όριο του προηγούμενου εδαφίου ισχύει, εφόσον δεν έχει αναθεωρηθεί σύμφωνα με το άρθρο 9 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ.

β) Στις συμβάσεις παραχώρησης που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου των οποίων η εκτιμώμενη αξία υπολείπεται του χρηματικού ορίου της περίπτωσης α' εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1, 6 έως 29, των παραγράφων 1 έως 3 του άρθρου 33, καθώς και οι διατάξεις των άρθρων 34 έως 60. γ) Για τον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας σύμφωνα με τις περιπτώσεις α' και β' εφαρμόζεται το άρθρο 8.»

Τα ως άνω κατώτατα όρια εφαρμόζονται για τη διετία 1.1.2020 – 31.12.2021 δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1827 της Επιτροπής της 30ης Οκτωβρίου 2019 (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L279/23 της 31.10.2019)

- **Το άρθρο 9** «Εξαιρέσεις οι οποίες εφαρμόζονται σε συμβάσεις παραχώρησης που ανατίθενται από αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς (άρθρο 10 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ)», σύμφωνα με το οποίο :

«1. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών οι οποίες ανατίθενται σε αναθέτουσα αρχή ή σε αναθέτοντα φορέα όπως ορίζεται στην παράγραφο 1 στοιχείο α' του άρθρου 4 ή σε ένωσή τους, βάσει αποκλειστικού δικαιώματος.

Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών οι οποίες ανατίθενται σε οικονομικό φορέα βάσει αποκλειστικού δικαιώματος το οποίο έχει εκχωρηθεί σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ και νομοθετικές πράξεις του ενωσιακού δικαίου που θεσπίζουν κοινούς κανόνες πρόσβασης στην αγορά και εφαρμόζονται στις δραστηριότητες του Παραρτήματος II.

2. Κατά παρέκκλιση από το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, όταν η ενωσιακή τομεακή νομοθεσία που αναφέρεται στο δεύτερο εδάφιο δεν προβλέπει ειδικές ανά τομέα υποχρεώσεις διαφάνειας, εφαρμόζεται το άρθρο 31.

Εάν εκχωρηθεί αποκλειστικό δικαίωμα σε οικονομικό φορέα για την άσκηση μίας εκ των δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II, ενημερώνεται σχετικά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εντός ενός μηνός από την εκχώρηση του αποκλειστικού αυτού δικαιώματος.

3. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών αεροπορικών μεταφορών που βασίζονται σε άδεια εκμετάλλευσης κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1008/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 293) ή σε συμβάσεις

παραχώρησης υπηρεσιών επιβατικών μεταφορών κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΚ) αριθμ. 1370/2007 (ΕΕ L 315).

4. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης που η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας υποχρεούται να αναθέσει ή να οργανώσει σύμφωνα με διαδικασίες διαφορετικές από αυτές του παρόντος και οι οποίες έχουν θεσπιστεί με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

α) Βάσει νομικού μέσου που δημιουργεί διεθνείς νομικές υποχρεώσεις για τη χώρα, όπως διεθνούς συμφωνίας που συνάπτεται σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ μεταξύ κράτους - μέλους και μίας ή περισσότερων τρίτων χωρών ή υποδιαίρεσών τους και καλύπτει έργα, αγαθά ή υπηρεσίες που προορίζονται για την από κοινού εκτέλεση ή εκμετάλλευση ενός σχεδίου από τα συμβαλλόμενα μέρη της.

β) Από διεθνή οργανισμό.

Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης που η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας αναθέτει σύμφωνα με τους κανόνες σύναψης δημόσιων συμβάσεων οι οποίοι προβλέπονται από διεθνή οργανισμό ή διεθνές χρηματοδοτικό ίδρυμα, όταν οι σχετικές συμβάσεις παραχώρησης χρηματοδοτούνται πλήρως από τον εν λόγω οργανισμό ή το εν λόγω ίδρυμα. Στην περίπτωση συμβάσεων παραχώρησης που συγχρηματοδοτούνται κατά το μεγαλύτερο μέρος από διεθνή οργανισμό ή διεθνές χρηματοδοτικό ίδρυμα οι συμβαλλόμενοι συμφωνούν επί των εφαρμοστέων διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων.

Όλα τα νομικά μέσα που αναφέρονται στο στοιχείο α' του πρώτου εδαφίου της παρούσας παραγράφου κοινοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Η παρούσα παράγραφος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης που αφορούν την άμυνα ή την ασφάλεια, υπό την έννοια του ν. 3978/2011 (Α' 137).

5. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης στους τομείς της άμυνας ή της ασφάλειας, υπό την έννοια του ν. 3978/2011, και οι οποίες διέπονται από:

α) Ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες δυνάμει διεθνούς συμφωνίας ή διακανονισμού που έχει συναφθεί μεταξύ ενός ή περισσότερων κρατών - μελών και μίας ή περισσότερων τρίτων χωρών,

β) ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες δυνάμει συναφθείσας διεθνούς συμφωνίας ή διακανονισμού που συνδέεται με τη στάθμευση στρατευμάτων και αφορά επιχειρήσεις κράτους - μέλους ή τρίτης χώρας, ή

γ) ειδικούς διαδικαστικούς κανόνες διεθνούς οργανισμού που αγοράζει για δικό του σκοπό ή σε συμβάσεις παραχώρησης που πρέπει να αναθέσει κράτος - μέλος σύμφωνα με τους ως άνω κανόνες.

6. Ο παρών νόμος εφαρμόζεται στην ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας υπό την έννοια του ν. 3978/2011, εξαιρουμένων των ακόλουθων συμβάσεων:

α) Συμβάσεων παραχώρησης για τις οποίες η εφαρμογή του παρόντος θα υποχρέωνε την Ελληνική Δημοκρατία να παράσχει πληροφορίες των οποίων τη δημοσιοποίηση θεωρεί αντίθετη προς τα ουσιώδη συμφέροντα ασφαλείας του Κράτους ή η ανάθεση και η εκτέλεση των οποίων έχουν κηρυχθεί απόρρητες και οι οποίες πρέπει να συνοδεύονται από ειδικά μέτρα ασφαλείας σύμφωνα με τις κείμενες νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, εφόσον κρίνεται ότι τα εν λόγω ουσιώδη συμφέροντα δεν μπορούν να διασφαλιστούν με λιγότερο παρεμβατικά μέτρα, όπως, για παράδειγμα, εκείνα που αναφέρονται στην παράγραφο 7.

β) Συμβάσεων παραχώρησης που ανατίθενται στο πλαίσιο προγράμματος συνεργασίας που αναφέρεται στο στοιχείο στ' του άρθρου 17 του ν. 3978/2011.

γ) Συμβάσεων παραχώρησης που ανατίθενται από την κυβέρνηση σε άλλη κυβέρνηση σχετικά με έργα και υπηρεσίες που συνδέονται άμεσα με στρατιωτικό ή ευαίσθητο εξοπλισμό ή με έργα και υπηρεσίες ειδικά για στρατιωτικούς σκοπούς ή με ευαίσθητα έργα και ευαίσθητες υπηρεσίες.

δ) Συμβάσεων παραχώρησης που έχουν συναφθεί σε τρίτη χώρα και εκτελούνται όταν αναπτύσσονται δυνάμεις εκτός των γεωγραφικών ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον επιχειρησιακές ανάγκες απαιτούν οι συμβάσεις αυτές να συναφθούν με οικονομικούς φορείς που ευρίσκονται στην περιοχή των επιχειρήσεων, και

ε) συμβάσεων παραχώρησης που εξαιρούνται για άλλους λόγους από τον παρόντα νόμο.

7. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης που δεν εξαιρούνται για άλλους λόγους σύμφωνα με την παράγραφο 6 στο μέτρο που η προστασία των ουσιωδών συμφερόντων ασφαλείας του Κράτους δεν μπορεί να εξασφαλιστεί με λιγότερο δραστικά μέτρα, όπως επί παραδείγματι δια της επιβολής απαιτήσεων για την προστασία του εμπιστευτικού χαρακτήρα των πληροφοριών που η αναθέτουσα αρχή ή ο αναθέτων φορέας καθιστά διαθέσιμες σε μια διαδικασία ανάθεσης σύμβασης παραχώρησης, όπως προβλέπεται στον παρόντα νόμο.

8. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών που αφορούν:

α) Την αγορά ή τη μίσθωση, με οποιουσδήποτε χρηματοδοτικούς όρους, γης, υφιστάμενων κτισμάτων ή άλλων ακινήτων, ή σε σχέση με δικαιώματα επ' αυτών.

β) Την απόκτηση, την ανάπτυξη, την παραγωγή ή τη συμπαραγωγή υλικού προγραμμάτων που προορίζονται για υπηρεσίες οπτικοακουστικών ή ραδιοφωνικών μέσων τις οποίες αναθέτουν πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών ή ραδιοφωνικών μέσων ή στις συμβάσεις παραχώρησης χρόνου μετάδοσης ή προγράμματος που ανατίθενται σε παρόχους υπηρεσιών οπτικοακουστικών ή ραδιοφωνικών μέσων. Για τους σκοπούς του παρόντος στοιχείου, οι «υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων» και οι «πάροχοι υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων» έχουν την ίδια έννοια με εκείνη των στοιχείων α' και δ' της παρ. 1 του άρθρου 2 του π.δ. 109/2010 (Α' 190).

Το «πρόγραμμα» έχει την ίδια έννοια με εκείνη του στοιχείου β' της παρ. 1 του άρθρου 2 του π.δ. 109/2010, αλλά περιλαμβάνει επίσης ραδιοφωνικά προγράμματα και υλικό ραδιοφωνικών προγραμμάτων. Επίσης, για τους σκοπούς της παρούσας διάταξης, το «υλικό προγραμμάτων» έχει την ίδια έννοια με το «πρόγραμμα». γ) Υπηρεσίες διαιτησίας και συμβιβασμού. δ) Μία εκ των κατωτέρω νομικών υπηρεσιών: αα) Νομική εκπροσώπηση ενός πελάτη από δικηγόρο κατά την έννοια του άρθρου 2 του π.δ. 258/1987 (Α' 125) σε:

- διαιτησία ή συμβιβασμό που πραγματοποιείται σε κράτος-μέλος, τρίτη χώρα ή ενώπιον διεθνούς αρχής διαιτησίας ή συμβιβασμού, ή

- δικαστικές διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων, δικαιοδοτικών οργάνων ή δημόσιων αρχών κράτους - μέλους, τρίτης χώρας ή διεθνών δικαστηρίων και δικαιοδοτικών οργάνων ή θεσμικών οργάνων.

ββ) Νομικές συμβουλές που παρέχονται για την προετοιμασία οποιασδήποτε από τις διαδικασίες που αναφέρονται στο ανωτέρω σημείο αα' ή, εάν υπάρχει απτή ένδειξη και σημαντική πιθανότητα το ζήτημα το οποίο αφορούν οι συμβουλές να αποτελέσει αντικείμενο τέτοιων διαδικασιών, υπό την προϋπόθεση ότι οι συμβουλές παρέχονται από δικηγόρο κατά την έννοια του άρθρου 2 του π.δ. 258/1987.

γγ) Υπηρεσίες πιστοποίησης και εξακρίβωσης της γνησιότητας εγγράφων που πρέπει να παρέχονται από συμβολαιογράφους.

δδ) Νομικές υπηρεσίες που παρέχονται από εμπιστευματοδόχους (trustees), διορισμένους επιτρόπους ή άλλες νομικές υπηρεσίες των οποίων οι πάροχοι διορίζονται από δικαστήριο ή δικαιοδοτικό όργανο ή διορίζονται εκ του νόμου για να εκτελέσουν συγκεκριμένα καθήκοντα υπό την εποπτεία τέτοιων δικαστηρίων ή δικαιοδοτικών οργάνων.

εε) Άλλες νομικές υπηρεσίες οι οποίες συνδέονται, έστω και περιστασιακά, με την άσκηση δημόσιας εξουσίας.

ε) Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σχετικές με την έκδοση, την αγορά, την πώληση ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, κατά την έννοια του ν. 3607/2007 (Α' 245), καθώς και υπηρεσίες και πράξεις κεντρικών τραπεζών που εκτελούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας.

στ) Δάνεια, είτε συνδέονται είτε όχι με την έκδοση, την πώληση, την αγορά ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων.

ζ) Υπηρεσίες πολιτικής άμυνας, πολιτικής προστασίας και πρόληψης κινδύνου που παρέχονται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις ή ενώσεις και οι οποίες εμπίπτουν στους ακόλουθους κωδικούς CPV, όπως ορίζονται στο άρθρο 26: 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 και 85143000-3 εκτός των υπηρεσιών μεταφοράς ασθενών με ασθενοφόρο.

η) Συμβάσεις παραχώρησης για υπηρεσίες πολιτικών εκστρατειών που καλύπτονται από τους κωδικούς CPV 79341400-0, 92111230-3 και 92111240-6, όταν ανατίθενται από πολιτικό κόμμα στο πλαίσιο προεκλογικής εκστρατείας.

9. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται σε συμβάσεις παραχώρησης υπηρεσιών λαχειοφόρων αγορών που εμπίπτουν στον κωδικό CPV 92351100-7, οι οποίες ανατίθενται σε οικονομικό φορέα βάσει αποκλειστικού δικαιώματος. Για τους σκοπούς της παρούσας παραγράφου, η έννοια του αποκλειστικού δικαιώματος δεν καλύπτει τα αποκλειστικά δικαιώματα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 4 του παρόντος.

Η πράξη εκχώρησης τέτοιου αποκλειστικού δικαιώματος ανακοινώνεται Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

10. Ο παρών νόμος δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις παραχώρησης που αναθέτουν αναθέτοντες φορείς για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους σε τρίτη χώρα, υπό συνθήκες που δεν συνεπάγονται την υλική εκμετάλλευση δικτύου ή γεωγραφικής περιοχής εντός των γεωγραφικών ορίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

3. Ο ν. 4601/2019 «Εταιρικοί μετασχηματισμοί και εναρμόνιση του νομοθετικού πλαισίου με τις διατάξεις της Οδηγίας 2014/55/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Απριλίου 2014 για την έκδοση ηλεκτρονικών τιμολογίων στο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων και λοιπές διατάξεις» και, ειδικότερα, **το άρθρο 154** «Εξουσιοδοτικές διατάξεις», ως ισχύει, σύμφωνα με το οποίο :

«1. Με κοινή απόφαση «των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης» ύστερα από γνώμη της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με το περιεχόμενο και τη μορφή του ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των δημόσιων συμβάσεων σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων.

2. Με κοινή απόφαση «των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υποδομών και Μεταφορών, Εθνικής Άμυνας και Εσωτερικών». καθορίζονται η αρχιτεκτονική, οι διαδικασίες παραλαβής, επεξεργασίας και πληρωμής ηλεκτρονικού τιμολογίου, οι απαιτήσεις διαλειτουργικότητας και διασύνδεσης με ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα του δημοσίου, οι τεχνικές προϋποθέσεις ασφάλειας και προστασίας δεδομένων, ο χρόνος έναρξης ισχύος του άρθρου 151, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει την

18η Απριλίου 2019 για τις κεντρικές κυβερνητικές αρχές και τις κεντρικές αρχές αγορών και την 18η Απριλίου 2020 για τις μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς και κάθε άλλο τεχνικό και ειδικό θέμα αναγκαίο για την εφαρμογή του άρθρου 151.»

4.Οι διατάξεις του ν. 3978/2011 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας» και ιδίως :

- **Το άρθρο 24** «Χρηματικά όρια (άρθρο 8 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ)», σύμφωνα με το οποίο :

«Το παρόν Μέρος εφαρμόζεται στις συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός ΦΠΑ είναι ίση ή ανώτερη από τα κατώτατα όρια, όπως αυτά ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΚ) 1177/2009 (L 314) και αναθεωρούνται σύμφωνα με το άρθρο 68 της Οδηγίας 2009/81/ΕΚ.»

Κατ' εξουσιοδότηση του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/1830 της Επιτροπής της 30ής Οκτωβρίου 2019 για την τροποποίηση της οδηγίας 2009/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ L279/29 της 31.10.2019), τα ως άνω κατώτατα όρια για τις συμβάσεις έργων, προμηθειών και παροχής υπηρεσιών ευθυγραμμίζονται με τα αναθεωρημένα κατώτατα όρια που ορίζονται στην οδηγία 2014/25/ΕΕ.

6. Οι διατάξεις του ν. 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις» και ειδικότερα:

- **Το άρθρο 9** «Περιεχόμενο τιμολογίου», σύμφωνα με το οποίο :

«1. Το τιμολόγιο φέρει υποχρεωτικά τις ακόλουθες ενδείξεις:

α) Την ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου.

β) Τον αύξοντα αριθμό για μία ή περισσότερες σειρές τιμολογίων, ο οποίος χαρακτηρίζει το τιμολόγιο με μοναδικό τρόπο.

γ) Τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), με βάση τον οποίο ο πωλητής πραγματοποίησε την παράδοση των αγαθών ή την παροχή των υπηρεσιών.

δ) Τον Α.Φ.Μ. του πελάτη, με βάση τον οποίο έλαβε χώρα η παράδοση των αγαθών ή η παροχή των υπηρεσιών.

ε) Την πλήρη επωνυμία και την πλήρη διεύθυνση του πωλητή και του πελάτη που αποκτά τα αγαθά ή λαμβάνει τις υπηρεσίες.

στ) Την ποσότητα και το είδος των παραδιδόμενων αγαθών ή την έκταση και το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών, εκτός εάν η έκταση και το είδος των παρεχόμενων υπηρεσιών προκύπτει από άλλα έγγραφα στα οποία παραπέμπει το τιμολόγιο.

ζ) Την ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιήθηκε ή ολοκληρώθηκε η παράδοση αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών, εφόσον η ημερομηνία αυτή δεν συμπίπτει με την ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου.

η) Την αξία αγαθών ή υπηρεσιών ανά συντελεστή Φ.Π.Α., την αξία που απαλλάσσεται Φ.Π.Α., την αξία μονάδας αγαθού ή υπηρεσίας χωρίς Φ.Π.Α., καθώς και την αξία κάθε έκπτωσης ή επιστροφής, εάν δεν συμπεριλαμβάνονται στην τιμή μονάδας.

θ) Το συντελεστή Φ.Π.Α. που εφαρμόζεται.

ι) Το ποσό του οφειλόμενου Φ.Π.Α., εκτός εάν εφαρμόζεται ειδικό καθεστώς, σύμφωνα με το οποίο η πληροφορία αυτή παραλείπεται.

ια) Τον όρο «Αυτο-τιμολόγηση», όταν το τιμολόγιο εκδίδεται από τον λήπτη των αγαθών ή των υπηρεσιών.

ιβ) Όταν η πράξη απαλλάσσεται από Φ.Π.Α., η διάταξη της εθνικής νομοθεσίας (ν. 2859/2000) ή η διάταξη της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ ή άλλη διάταξη, σύμφωνα με την οποία η παράδοση αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών απαλλάσσεται από το φόρο αυτόν.

ιγ) Όταν ο λήπτης είναι υπόχρεος καταβολής του Φ.Π.Α., η αναφορά «Αντίστροφη επιβάρυνση».

ιδ) Επί ενδοκοινοτικής παράδοσης ενός καινούργιου μεταφορικού μέσου, τα στοιχεία που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία περί Φ.Π.Α., βάσει της Οδηγίας 2006/112/ΕΚ.

ιε) Όταν εφαρμόζεται το καθεστώς του περιθωρίου κέρδους των πρακτορείων ταξιδιών, η αναφορά «Καθεστώς περιθωρίου – Ταξιδιωτικά πρακτορεία».

ιστ) Ο όρος «Καθεστώς περιθωρίου – Μεταχειρισμένα αγαθά» ή «Καθεστώς περιθωρίου – Έργα τέχνης» ή «Καθεστώς περιθωρίου – Αντικείμενα συλλεκτικής και αρχαιολογικής αξίας», όταν εφαρμόζεται ένα από τα ειδικά καθεστώτα που ισχύουν στον τομέα των μεταχειρισμένων αγαθών και των αντικειμένων καλλιτεχνικής, συλλεκτικής και αρχαιολογικής αξίας, αντίστοιχα.

ιζ) Όταν ο υπόχρεος στο Φ.Π.Α. είναι φορολογικός αντιπρόσωπος κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας περί Φ.Π.Α. και της σχετικής Οδηγίας 2006/112/ΕΚ, τα πλήρη στοιχεία του εν λόγω προσώπου, καθώς και τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) αυτού.

2. Τα ποσά του τιμολογίου μπορεί να εκφράζονται σε οποιοδήποτε νόμισμα. Το ποσό Φ.Π.Α. του τιμολογίου εκφράζεται και στο εθνικό νόμισμα.

3. Το τιμολόγιο δεν απαιτείται να φέρει υπογραφή για τους σκοπούς αυτού του νόμου.

- **Το άρθρο 10** «Απλοποιημένο τιμολόγιο και συγκεντρωτικό τιμολόγιο», σύμφωνα με το οποίο :

«1. Επιτρέπεται η έκδοση απλοποιημένου τιμολογίου σε κάθε μία από τις παρακάτω δύο περιπτώσεις:

α) όταν το ποσό του τιμολογίου δεν υπερβαίνει το ποσό των 100 ευρώ, ή

β) όταν το εκδιδόμενο τιμολόγιο είναι έγγραφο της παρ. 3 του άρθρου 8.

2. Το απλοποιημένο τιμολόγιο φέρει υποχρεωτικά τις ακόλουθες ενδείξεις:

α) Την ημερομηνία έκδοσης του τιμολογίου.

β) Προσδιορισμό της οντότητας που πωλεί τα αγαθά ή τις υπηρεσίες.

γ) Τον προσδιορισμό των αγαθών ή των υπηρεσιών που προσφέρονται.

δ) Το ποσό του Φ.Π.Α. που οφείλεται ή τις απαιτούμενες πληροφορίες για τον υπολογισμό του.

ε) Στην περίπτωση έκδοσης τιμολογίου, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 8, αναφορά στο αρχικό τιμολόγιο και τις συγκεκριμένες ενδείξεις (δεδομένα) που τροποποιούνται.

3. Επιτρέπεται η έκδοση συγκεντρωτικού τιμολογίου το οποίο αναφέρεται σε διαφορετικές παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών. Το συγκεντρωτικό τιμολόγιο περιλαμβάνει τις ίδιες πληροφορίες όπως το τιμολόγιο ή το απλοποιημένο τιμολόγιο, κατά περίπτωση.

- **Το άρθρο 11** «Χρόνος έκδοσης τιμολογίου», σύμφωνα με το οποίο :

«1. Η υποχρέωση έκδοσης τιμολογίου γεννάται κατά το χρόνο που πραγματοποιείται η αποστολή ή παράδοση των αγαθών ή των υπηρεσιών.

2. Ο χρόνος έκδοσης τιμολογίου καθορίζεται ως εξής:

α) Σε περίπτωση πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, τιμολόγιο εκδίδεται το αργότερο μέχρι τη 15η ημέρα του επόμενου μήνα της παράδοσης ή αποστολής αγαθών ή της ολοκλήρωσης της υπηρεσίας, κατά περίπτωση.

β) Σε περίπτωση συνεχιζόμενης παροχής αγαθών, υπηρεσίας ή κατασκευής έργου, το τιμολόγιο εκδίδεται μέχρι τη 15η ημέρα του επόμενου μήνα από την περίοδο στην οποία μέρος της σχετικής αμοιβής καθίσταται απαιτητό για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που έχουν παρασχεθεί ή το μέρος του έργου που έχει ολοκληρωθεί.

γ) Σε περίπτωση απόκτησης δικαιώματος λήψης υπηρεσίας, με την απόκτηση του δικαιώματος αυτού.

δ) Στην περίπτωση έκδοσης συγκεντρωτικού τιμολογίου της παρ. 3 του άρθρου 10, το συγκεντρωτικό τιμολόγιο εκδίδεται το αργότερο μέχρι τη 15η του επόμενου μήνα από το μήνα εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε το πρώτο γεγονός πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών που συμπεριλαμβάνεται στο συγκεντρωτικό τιμολόγιο.

ε) Ειδικά, όταν ο αγοραστής των αγαθών ή υπηρεσιών είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, το τιμολόγιο δύναται να εκδίδεται μέχρι το τέλος της ετήσιας περιόδου μέσα στην οποία έγινε η παράδοση ή η αποστολή των αγαθών ή η παροχή των υπηρεσιών ή η πιστοποίηση δημόσιων έργων ή η οριστικοποίηση της συναλλαγής από τον αγοραστή, κατά περίπτωση.

- **Το άρθρο 14 «Ηλεκτρονικό τιμολόγιο»**, σύμφωνα με το οποίο :

«1. Το τιμολόγιο μπορεί να εκδίδεται σε ηλεκτρονική ή σε έντυπη μορφή.

2. Ηλεκτρονικό τιμολόγιο, συμπεριλαμβανομένου του στοιχείου λιανικής πώλησης, είναι οποιοδήποτε τιμολόγιο περιέχει τις πληροφορίες που απαιτούνται από τον παρόντα νόμο και το οποίο έχει εκδοθεί και ληφθεί σε ηλεκτρονική μορφή.

3. Η χρήση ηλεκτρονικού τιμολογίου υπόκειται στην αποδοχή του, με έντυπο ή ηλεκτρονικό τρόπο, εκ μέρους του λήπτη των αγαθών ή υπηρεσιών που υπόκεινται σε τιμολόγηση.

4. Στην περίπτωση που πλήθος ηλεκτρονικών τιμολογίων αποστέλλονται ή τίθενται συγκεντρωτικά στη διάθεση του ίδιου προσώπου που αποκτά αγαθά ή λαμβάνει υπηρεσίες, οι επαναλαμβανόμενες ενδείξεις στα διάφορα τιμολόγια είναι δυνατόν να παρατίθενται μία μόνο φορά, όταν είναι δυνατή η πρόσβαση στο σύνολο των πληροφοριών κάθε τιμολογίου.

5. Η μορφή του πρότυπου έκδοσης ηλεκτρονικού τιμολογίου ορίζεται με απόφαση Υπουργού Οικονομικών μετά από εισήγηση του Διοικητή της ΑΑΔΕ, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 149 του ν. 4601/2019 (Α' 44). Με απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ καθορίζονται οι διαδικασίες παραλαβής και επεξεργασίας του ηλεκτρονικού τιμολογίου, οι απαιτήσεις διαλειτουργικότητας και διασύνδεσης αυτού με τα ολοκληρωμένα πληροφοριακά συστήματα της ΑΑΔΕ, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία τεχνική ή/και ειδική λεπτομέρεια σχετικά με το πρότυπο έκδοσης του ηλεκτρονικού τιμολογίου. Για το περιεχόμενο του ηλεκτρονικού τιμολογίου εφαρμόζονται τα οριζόμενα στις σχετικές διατάξεις του παρόντος νόμου. Το πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικού τιμολογίου χρησιμοποιείται σε όλες τις συναλλαγές των οντοτήτων, με την εξαίρεση των δημοσίων συμβάσεων, για τις οποίες ισχύουν τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 148 έως 154 του ν. 4601/2019»

- **Το άρθρο 15 «Αυθεντικότητα του τιμολογίου»**, σύμφωνα με το οποίο :

«1. Η αυθεντικότητα της προέλευσης, η ακεραιότητα του περιεχομένου και η αναγνωσιμότητα του τιμολογίου που λαμβάνεται ή εκδίδεται από την οντότητα, σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή, διασφαλίζεται από το χρόνο της έκδοσής του έως τη λήξη της περιόδου διαφύλαξής του.

2. Κάθε οντότητα οφείλει να εφαρμόζει τα κατάλληλα στις περιστάσεις μέτρα διασφάλισης της αυθεντικότητας της προέλευσης, της ακεραιότητας του περιεχομένου και της αναγνωσιμότητας του τιμολογίου. Αυτό μπορεί να επιτυγχάνεται με οποιοσδήποτε δικλίδες της οντότητας

δημιουργούν αξιόπιστη και ελέγξιμη αλληλουχία (αλυσίδα) τεκμηρίων που συνδέουν κάθε τιμολόγιο με τη σχετική προμήθεια αγαθών ή παροχή υπηρεσιών, και αντίστροφα.

3. Η αυθεντικότητα της προέλευσης και η ακεραιότητα του περιεχομένου ενός ηλεκτρονικού τιμολογίου μπορεί να διασφαλίζεται με τους πιο κάτω ενδεικτικά αναφερόμενους τρόπους:

α) Χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής που έχει δημιουργηθεί από έναν μηχανισμό δημιουργίας ασφαλών ηλεκτρονικών υπογραφών και στηρίζεται σε πιστοποιητικό εγκεκριμένου φορέα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του π.δ.150/2001 (Α` 125).

β) Ηλεκτρονική ανταλλαγή δεδομένων (EDI), όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της σύστασης 1994/820/ΕΚ της Επιτροπής, της 19ης Οκτωβρίου 1994 (Επίσημη Εφημερίδα Ε.Κ. ΕΛ 388/28.12.1994), εφόσον η συμφωνία σχετικά με αυτήν την ανταλλαγή προβλέπει τη χρησιμοποίηση διαδικασιών που εγγυώνται τη γνησιότητα της προέλευσης και την ακεραιότητα των δεδομένων.

γ) Μέσω Υπηρεσιών Παρόχου για την Ηλεκτρονική Έκδοση Στοιχείων (Υ.ΠΑ.Η.Ε.Σ.).»

δ) Χρήση των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, σύμφωνα με τις παραγράφους 8 και 9 του άρθρου 12.»

7. Οι διατάξεις του ν. 4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις» και, ειδικότερα :

Το άρθρο 15Α «Υποχρεωτική ηλεκτρονική διαβίβαση πληροφοριών», σύμφωνα με το οποίο:

«1. Οι οντότητες του άρθρου 1 του ν. 4308/2014 (Α' 251) υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων δεδομένα των εκδιδόμενων λογιστικών αρχείων-στοιχείων ανεξαρτήτως της μεθόδου έκδοσης αυτών, των τηρούμενων λογιστικών αρχείων-βιβλίων, των φορολογικών ηλεκτρονικών μηχανισμών, των φορολογικών μνημών και των αρχείων που δημιουργούν οι φορολογικοί ηλεκτρονικοί μηχανισμοί.

2. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων καθορίζονται ο χρόνος διαβίβασης, η έκταση εφαρμογής, οι εξαιρέσεις, οι ειδικότερες υποχρεώσεις των οντοτήτων της παραγράφου 1, καθώς και κάθε άλλο θέμα, διαδικασίες και λεπτομέρειες για την εφαρμογή των υποχρεώσεων των οντοτήτων της παραγράφου 1.»

8. Η υπ' αριθμ. Α.1035/2020 Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών «Υποχρεώσεις Παρόχων Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων και διαδικασίες ελέγχου παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής έκδοσης στοιχείων» (Β' 551)

9. Η υπ' αριθμ. Α.1138/2020 Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. «Καθορισμός της έκτασης εφαρμογής, του χρόνου και της διαδικασίας ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, καθώς και κάθε άλλου αναγκαίου θέματος για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15 Α του ν. 4174/2013 (Κ.Φ.Δ.)» (Β' 2470)

10. Η υπ' αριθμ. οικ.60970ΕΞ2020/17.06.2020 Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με θέμα «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων» (Β' 2425)

11. Η υπ' αριθμ. 63446/31.05.2021 Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Επικρατείας με θέμα «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων» (Β' 2338).

V. Επί της νομιμότητας και του περιεχομένου των προτεινόμενων ρυθμίσεων

1. Κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 1 του άρθρου 154 του ν.4601/2019 εκδόθηκε αρχικά η υπ' αριθμ. οικ.60970ΕΞ2020/17-6-2020 Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με θέμα «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων» (Β' 2425). Με την απόφαση αυτή καθορίστηκε ο Εθνικός Μορφότυπος του Ηλεκτρονικού Τιμολογίου, το περιεχόμενο και η μορφή του στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων. Η ως άνω απόφαση εκδόθηκε σε συνέχεια της υπ' αριθμ. Γ6/2020 σύμφωνης Γνώμης της Αρχής.

Η ως άνω απόφαση έπαυσε να ισχύει, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 5 της υπ' αριθμ. 63446/31.05.2021 (Β' 2338) Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Επικρατείας με θέμα «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων», η οποία εκδόθηκε σε συνέχεια της υπ' αριθμ. Γ3/2021 σύμφωνης Γνώμης της Αρχής και με την οποία καθορίστηκε εκ νέου ο Εθνικός Μορφότυπος του Ηλεκτρονικού Τιμολογίου, το περιεχόμενο και η μορφή του στο πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με το ευρωπαϊκό πρότυπο έκδοσης ηλεκτρονικών τιμολογίων, λαμβανομένης υπόψιν της διάταξης του άρθρου 15Α του ν. 4174/2013 «Φορολογικές διαδικασίες και άλλες διατάξεις» (Α' 170/2013), καθώς και των υπ' αριθμ. Α 1035/2020 Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών «Υποχρεώσεις Παρόχων Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων και διαδικασίες ελέγχου παροχής υπηρεσιών ηλεκτρονικής έκδοσης στοιχείων» (Β' 551/2020) και της υπ' αριθμ. Α 1138/2020 Απόφασης του Υπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. «Καθορισμός της έκτασης εφαρμογής, του χρόνου και της διαδικασίας ηλεκτρονικής διαβίβασης δεδομένων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, καθώς και κάθε άλλου αναγκαίου θέματος για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 15Α του ν.4174/2013 (Κ.Φ.Δ.)» (Β' 2470)

2. Με το υπό εξέταση σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης τροποποιείται η ισχύουσα ως άνω Κ.Υ.Α. ως εξής:

- Στην παρ. 6 του άρθρου 3, στη στήλη «Χρήση σε δημόσιες συμβάσεις» του πεδίου ΒΤ-46, αντικαταστάθηκε η λέξη «ηλεκτρονική» με τις λέξεις «ηλεκτρονική τιμολόγηση», λόγω εκ παραδρομής ελλιπούς αναγραφής.

- Στην παρ. 12 του άρθρου 3, περιγράφεται η χρήση και ο τύπος των πεδίων που χρησιμοποιούνται για τη συμπλήρωση του Μοναδικού Αριθμού Καταχώρισης (Μ.ΑΡ.Κ.), ο οποίος αποδίδεται κατά τη διαβίβαση της σύνοψης του ηλεκτρονικού τιμολογίου στη ψηφιακή πλατφόρμα της Α.Α.Δ.Ε. «myData». Στον πίνακα προστέθηκαν οι αναφορές για τη χρήση και τον τύπο των πεδίων στα οποία θα συμπληρώνονται η Συμβολοσειρά Αυθεντικοποίησης του τιμολογίου και η περιγραφή αυτής, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Α.1138/12-6-2020 κοινή απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών και του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. (Β'2470).

- Στην παρ. 13 του άρθρου 3, αντικαταστάθηκε η φράση «με χρήση υπηρεσιών Παρόχων υπηρεσιών Ηλεκτρονικής έκδοσης στοιχείων» με τη φράση «μέσω υπηρεσιών Παρόχων Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Έκδοσης Στοιχείων».

- Στην παρ. 14 του άρθρου 3 αντικαταστάθηκε η ομάδα πεδίων του εθνικού μορφότυπου που χρησιμοποιούνταν για την συμπλήρωση των παρακρατήσεων φόρων και κρατήσεων υπέρ τρίτων.

- Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 16 του άρθρου 3, αντικαταστάθηκε η λέξη "LEVEL" με τη λέξη "LINE", καθώς οι φόροι και τα τέλη χαρτοσήμου (εκτός ΦΠΑ) που υπάρχουν στο Ηλεκτρονικό Τιμολόγιο υπολογίζονται σε επίπεδο γραμμής.

- Τέλος, καταργείται το άρθρο 4 «Μεταβατικές Διατάξεις», σύμφωνα με το οποίο, οι αναθέτουσες αρχές / αναθέτοντες φορείς όφειλαν, από την έναρξη ισχύος της υπ' αριθμ. 63446/31.05.2021 ΚΥΑ (02.06.2021) και το αργότερο μέχρι την 30.09.2021, να προβούν στις

απαραίτητες προσαρμογές των οικείων πληροφοριακών τους συστημάτων. Μέχρι δε, την ολοκλήρωση των απαραίτητων προσαρμογών και σε κάθε περίπτωση, έως την ως άνω ημερομηνία, οι αναθέτουσες αρχές / αναθέτοντες φορείς μπορούσαν να χρησιμοποιούν Εφαρμογή Διάθεσης Ηλεκτρονικών Τιμολογίων (ΕΔΗΤ) της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (ΓΓΠΣΔΔ).

Τα ως άνω θέματα αποτελούν τεχνικά ζητήματα ή ζητήματα σκοπιμότητας στα οποία κατά κανόνα η Αρχή δεν υπεισέρχεται.

Ως προς την κατάργηση της παρ. 1 του ως άνω άρθρου 4 σημειώνεται ότι στο σχέδιο της ΚΥΑ με θέμα «*Τροποποίηση της αριθ. 98979ΕΞ2021/10.8.2021 κοινής υπουργικής απόφασης “Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α’ 44)”*», η οποία τροποποιεί αντιστοίχως την παρεχόμενη έως την 30.09.2021 προθεσμία προσαρμογής των πληροφοριακών συστημάτων των αναθετουσών αρχών / αναθετόντων φορέων, προβλέπεται ότι οι αναθέτουσες αρχές / αναθέτοντες φορείς δύνανται έως την ολοκλήρωση των σχετικών προσαρμογών να χρησιμοποιούν την Εφαρμογή Διάθεσης Ηλεκτρονικών Τιμολογίων (ΕΔΗΤ) της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης (Γ.Γ.Π.Σ.Δ.Δ.).

Επιπλέον, στο ως άνω καταργούμενο άρθρο 4 (παρ. 2 αυτού) προβλέπεται επίσης η υποχρέωση των αναθετουσών αρχών / αναθετόντων φορέων να παραλαμβάνουν τα ηλεκτρονικά τιμολόγια που εκδίδονται μετά τη δημοσίευση της εν λόγω ΚΥΑ (02.06.2021) από αναδόχους, ανεξαρτήτως του χρόνου έναρξης της διαδικασίας σύναψης σύμβασης κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 61 και 290 του ν. 4412/2016. Η απαλοιφή της παραγράφου αυτής, η οποία απαντάται αυτούσια ως παρ. 2 του άρθρου 6 της υπ’αριθμ. 98979 ΕΞ 10-08-2021 ΚΥΑ «*Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων δυνάμει του ν. 4601/2019 (Α’ 44)*» δεν συνεπάγεται και κατάργηση της αντίστοιχης υποχρέωσης.

Άλλωστε, αμφότερες οι μεταβατικές διατάξεις που περιελάμβανε το άρθρο 4, δεν σχετίζονται με τον καθορισμό του Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου, αλλά με την προσαρμογή των πληροφοριακών συστημάτων των Αναθετουσών Αρχών / Αναθετόντων Φορέων, ώστε να είναι σε θέση να παραλαμβάνουν ηλεκτρονικά τιμολόγια και την υποχρέωση παραλαβής αυτών ανεξαρτήτως του χρόνου έναρξης της σύμβασης.

Τέλος, σημειώνεται, ότι στο προοίμιο της εξεταζόμενης (έχοντας υπ’ όψιν) η αναφορά στην υπ’αριθμ. Γ3/1-2-2021 σύμφωνη γνώμη της Αρχής (υπό στοιχείο 5) θα πρέπει να αντικατασταθεί με την αναφορά της εκδοθησομένης σε συνέχεια της παρούσας εισήγησης γνώμης της Αρχής, και η αναφορά του ΦΕΚ στο οποίο δημοσιεύτηκε η υπ’αριθμ. 63446/31.5.2021 ΚΥΑ θα πρέπει να αντικατασταθεί με το ορθό Β’ 2338, στα σημεία όπου εκ παραδρομής έχει αναφερθεί ως Β’ 2238.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η Αρχή, ασκούσα την κατά το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ’, υποπερ. γγ’, του ν.4013/2011 αρμοδιότητά της, αποφασίζει ομόφωνα την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του προτεινόμενου σχεδίου Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης με θέμα «*Τροποποίηση της αριθ. 63446/31.5.2021*

κοινής υπουργικής απόφασης «Καθορισμός Εθνικού Μορφότυπου ηλεκτρονικού τιμολογίου στο πλαίσιο των Δημοσίων Συμβάσεων (Β' 2238)» σύμφωνα με τις προπαρατιθέμενες παρατηρήσεις, επισημάνσεις, καθώς και νομοτεχνικές διορθώσεις και βελτιώσεις.

Αθήνα, 9 Νοεμβρίου 2021

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Ο Αντιπρόεδρος

Αδάμ Καραγλάνης